

Cyklus násilí

UTA REIFFOVÁ

Nejméně dvě generace zažily v posledních 70 letech mnoho hrůzy, především během a po konci druhé světové války. V mládí tito lidé prožívali traumatické zážitky, jako je hlad, násilí, smrt příbuzných a přátel, útěk a vyhnání. O těchto událostech se nemohlo mluvit, spíše byla tendence je zamlčet. Během války a těsně po ní bylo lépe mlčet a tyto prožité zkušenosti ukrýt hluboko v duši. Proto, až teprve ve stáří, se u mnoha zasažených začala projevovat reaktivita prožitého ve formě traumat. U mnoha dotčených začaly propuknout prožité události strachu znovu a oni upadají do krize.

Já sama jsem tehdy jako sedmileté dítě se svou matkou, spolu s devítiletým bratrem byla od června 1945 do února 1946 internovaná v ženském táboře v Žatci (Saaz). Z tohoto období si nesu v nitru hrozné vzpomínky. Mé vzpomínky spolu s výpovědí mého druhého bratra Hanse Jäckla, kterému bylo tehdy sedmnáct let, o této době, jsou též uveřejněny v této publikaci. Otec byl v Postoloprtech zavražděn.

Nyní pracuji jako systémová rodinná a psychosomatická terapeutka. Slovo „systémová“ je velice důležité, neboť „systémová“ léčebná metoda znamená, že se zabývá systémem vztahu v rodině, ve skupině a též mezi národními skupinami.

Tato psychosomatická terapie se zabývá skutečností, že jsou tyto strašné události u těchto lidí stále přítomné v těle i v duši a jsou tak uloženy v jejich paměti. Tito lidé se pokoušeli prožité události vytlačit z podvědomí, ale většinou se jim to nepodařilo. Nyní se jejich negativní zkušenosti projevují jako psychické a psychofyzické nemoci a traumata. Odbornou pomocí a působením na psychofyzickou strukturu pacientů, jistotou terapeuta a opatrným přibližováním se k situaci (prožité události), v níž toto trauma vzniklo, je možná pomoc a vysvobození. Výsledkem může být značné zlepšení duševního a tělesného stavu.

Příznivé působení na trauma je většinou možné především tehdy, když se událost (příčina), která toto trauma vyvolala, jasně a otevřeně přizná a uzná. Většinou začíná větou: ANO, stalo se to tak a bylo to strašné. Není při tom nezbytně nutné zmínit detaily a důvody pro tyto události, případně zkoumat otázku viny. K léčbě je však nutné přiznání, že se toto stalo a že to není pouhé klamné domněnky. Otázka viny je zde z léčebného hlediska zanedbatelná. Většinou jsou původci činů již mrtví. Z psychologického hlediska jsou pachatelé i oběti na sebe vzájemně vázání. Jsou ve stejném kruhu či skupině a jsou osudově střídavě oběťmi i pachateli.

Dějiny a psychologie nám ukazují, že oběti, přesněji determinovaní z nějakého okruhu nebo národa, se stávají pachateli a následně znovu oběťmi. Toto osudové propletení se děje napříč v rodinách, skupinách i mezi národy a v rozdílných časových intervalech i po velice dlouhé době. Tento hrozný koloběh násilí je jako tanec smrti.

Tento model obětí a pachatelů, který se bohužel stále opakuje, je v psychologii známý. Zpravidla se objevuje tzv. „Osvoboditel,“ který se může stát znovu pachatelem



Uta Reiffová (Foto: Archiv Nadační spolek Žatec)

nebo další obětí. Jelikož se tato úloha stále proměňuje, je naším úkolem tento automatismus zastavit.

Prostřednictvím psychoterapie je v podstatě nemožné zjistit, jak a čím to vlastně všechno začalo. Pachatel vždy najde důvod svou oběť potrestat a oběť vždy najde důvod, jak se za to pomstít. Oběť bohužel zpravidla nehledá důvod, proč se stala obětí. Tyto zkušenosti jsme již dříve všichni získali v rodině. Již řecké tragédie, ve kterých se řine proudem krev a realizuje se pomsta, jsou důkazem, že tento uzavřený kruh doprovází jako historická kulisa vývoj člověka. Mstou bohužel většinou trpí nevinní.

Tento hrozný koloběh pachatel - oběť je možné zastavit přiznáním utrpení oběti. Například pachatelem samotným nebo okruhem, ke kterému patří či patřil pachatel. Toto platí všeobecně. Bez přiznání činu, ať v rodině, ve skupině, nebo mezi národy, zůstává nepřijemná pachut, pocit dluhu z bezpráví, pěstují se myšlenky na pomstu a z oběti se snadno může opětovně stát pachatel.

Kdyby se Německo nepřiznalo po druhé světové válce ke svým hrozným zločinům, mělo by to pro duševní zdraví německého národa katastrofální následky a nikdy

by se nemohlo stát členem společenství evropských národů. Potomci pachatelů, bez rozdílu stran ovšem nejsou nositeli žádné viny. Důležité je však přiznání, stud a jistý stupeň vyjádření pokory.

Je nutné přerušit přes celé generace a staletí vzájemné přisuzování viny a zdůvodňování našich činů proti právu a zločinů a tím pěstování zdánlivého důvodu odplaty.

Od slepé pomsty v Postoloprtech uběhlo již 64 let, tedy přes tři generace. Jestli ti zavraždění v Postoloprtech spáchali nějaké zločiny, nikdo neví, a již nikdy vědět nebude. Neměli žádnou možnost soudu, ani obhajoby. To stejné platí pro pachatele, kteří se nyní musí obhajovat jinde. Ve světle psychologických a historických zkušeností je potřebné veřejné přiznání tohoto zločinu proti lidskosti a vytvoření pietního místa, jako místa smíření. Byla by to nejen psychická pomoc lidem, kteří přežili, ale také

potomkům obětí, a co je velice důležité i potomkům pachatelů, kteří by mohli znovu najít duševní čistotu, a kteří by konečně mohli odložit stud za činy, spáchané jejich předky.

Cíl humanistického a lidského společenství, které si toto jméno zaslouží, může být jenom v zastavení tohoto koloběhu násilí a protinásilí.

Pro nás, potomky těchto mrtvých, a pro ty, kteří přežili, by bylo pietní místo nebo pomník v Postoloprtech, především místem smutku, vzpomínání na naše mrtvé, kde bychom se za ně mohli modlit, neboť byli zahrabáni do země jako psi. My, kteří jsme přežili, si rozhodně nepřejeme žádnou pomstu, žádné přepisování viny potomkům pachatelů. Chceme věčný mír a klid našim mrtvým a přejeme si na ně vzpomínat v lásce.

Můj otec mi po celý můj život velice chyběl.

Překlad Renáta Mlynářová a Uta Reiff. Překlad se mírně odchyluje od německé verze.